

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Irodalomtudományi Intézet
1118 Budapest, Ménesi út 11-13.
Telefon: 279-2775
Telefax: 385-3876

Az értelmezés hatalma I.
A régi magyar irodalomtörténet-írás mint történetírói metodológia
– felkérés előadásra tudományos tanácskozásunkon –

Budapest, 2014. 12. 17.

A régi magyar irodalom kutatói társadalmában olyan korszak- és generációváltások mentek végbe, amelyek fényében a „Klaniczay-hagyomány” és/vagy a „Rebakucs-hagyomány” már nem mindenki számára egyértelmű, konszenzus övezte paradigma. A változások fényében megkerülhetetlen kérdés, hogy szakmánk kutatási tradíciói és történetírói praxisai milyen újabb módszertani konfigurációkkal gazdagíthatóak, különös tekintettel az előttünk álló közös vállalkozásra, az új akadémiai irodalomtörténeti szintézis első, a régiség irodalmát tárgyaló kötetének létrehozására.

A szakmánk jelentős részét reflexióra készítő 2003-as „filológus-vita” (anyagát lásd: ItK 2003/6; valamint <http://magyar-irodalom.elte.hu/arianna/filologia/>) nagyobb részben interpretációs kérdések körül forgott, és az azóta eltelt évtized vitáiban sem kapott megfelelő súlyt a kutatói-értelmezői közösségeink önazonosságát legalább akkora (ha nem nagyobb) mértékben meghatározó történetírói metodológia, a szó szorosabb értelmében vett irodalomtörténet-írás. Az a különös helyzet állt elő, hogy míg a régi magyar irodalom kutatói sokszor újabb korszakok számára termékenynek bizonyuló metodológiai ötleteket szállítottak, meghatározó periodizációs sémákat kínáltak, a textológia és a történeti értelmező modellek kölcsönös meghatározottságára világítottak rá, saját köreinken belül nem vagy csak részben végeztük el ezen eredmények kritikai megvitatását.

Ezért tartjuk fontosnak egy olyan rendezvénysorozat megszervezését, amely először is számba venné és áttekintené az érvényben lévő, módszertani fedezettel működtetett és fenntartott praxisokat, majd egy második lépésben, a megfelelő elméleti és módszertani koordinátákon belül, egy lehetséges történetírói metodológia alaprajzát, a szakmai konszenzus körvonalait kísérelné meg kialakítani. Az akadémiai irodalomtörténeti szintézis főszerkesztői koncepciójának véglegesítése és publikálása (ItK 2014/6) megfelelő aktualitást biztosít a vitasorozat számára, hiszen olyan közös, nagy vállalkozásról van szó, amelyet ugyan az MTA BTK Irodalomtudományi Intézete koordinál, de amelynek sikeres kivitelezése csakis az intézeten kívüli, hazai és határon túli kutatói műhelyek és közösségek bevonásával, a módszertani alapkérdésekben kialakított konszenzus alapján képzelhető el. Reményeink szerint a régi irodalom kutatói közössége, hagyományaihoz híven, ennek az egymásrataltságnak a termékeny érvényesítésében is példaként tud szolgálni a többi korszak szakemberei számára.

Első, 2015-ben sorra kerülő szakmai tanácskozásunk munkahipotézise: a régi magyar irodalomtörténet-írás olyan „multi-diszciplína”, amely az irodalomtudomány és a történelemtudomány között, antropológiai, kultúratudományi, médiatudományi és nyelvészeti tanulságok érvényesítésével kell hogy kialakítsa módszertani önazonosságát. Tematikus javaslataink a következők:

- a régi magyar irodalomtörténet-írás elmélete és módszerei (a tudománytörténet tanulságai)
- metodológiai dilemmák: a szövegközpontú, az eszme- és/vagy kultúraközpontú vs. a társadalomközpontú történetírás
- kontextus és kontextualizáció: hagyományok, diszciplínák, praxisok
- megértésmoდეlek: a hermeneutikai modell (szerző–szöveg–olvasó), illetve a (történeti) antropológiai modell (bennszülött–tolmács–antropológus)
- kulturális másság és értelmezési korlátok
- irodalomtörténész vs. bennszülött antropológus
- a cselekményesítés kérdése és a történeti leírás modelljei: stílus, szerkezet, periodizálás
- a textológiai eljárások és a történeti leírások összefüggései

A tudományos tanácskozás tervezett időpontja **2015. március 18-a**, helyszíne az MTA BTK Irodalomtudományi Intézete lesz.

Tisztelettel arra kérjük Önt, hogy tegyen eleget személyesen Önnek szóló felkérésünknek, és tartson előadást tanácskozásunkon. Részvételi szándékáról legyen szíves legkésőbb **2015. január 15-ig** tájékoztatni akképpen, hogy (kb. 25 perces) felolvasásának munkacímét és legalább féloldalas rezüméjét elküldi intézetünk tudományos titkárának, a következő e-mail címre: toth.zsombor@btk.mta.hu.

Visszajelzését várva, tisztelettel és baráti üdvözléssel:

Kecskeméti Gábor intézetigazgató
Bene Sándor tudományos főmunkatárs
Tóth Zsombor tudományos titkár